

spinter tyrimai

BŪDAS ŽINOTI

SPINTER tyrimai
Tilto 35/4 - 5, LT-01101 Vilnius, Lietuva
Tel/ faks. 370 5 275 36 08
El.paštas info@spinter.lt
www.spinter.lt

Sociologinis projekto „Saugesnis internetas“ įtakos visuomenės informuotumui įvertinimo tyrimas

Užsakovas: Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba

2012 m. birželio mėn.

VILNIUS

I. Tyrimo metodika

Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė "Spinter tyrimai" 2012 metų birželio 12–22 d. atliko Lietuvos gyventojų sociologinį tyrimą.

1.1 Tyrimo tikslas

Įvertinti projekto „Saugesnis internetas“ įtaką visuomenės informuotumui.

1.2 Tyrimo metodas

Telefoninis interviu CATI (Computer Assisted Telephone Interview). Standartizuotą interviu, naudojant standartizuotą su Užsakovu suderintą klausimyną, atlieka profesionalus apklausų atlikėjas (-a). Jis/ ji veda pokalbį su respondentu pagal paruoštus klausimus ir atsakymus fiksuoja elektroniniame klausimyne.

1.3 Tikslinė grupė

Interneto vartotojai, turintys vaikų nuo 5 iki 18 m.

1.4 Tyrimo imtis

Tyrimo metu buvo apklausta 805 respondentai.

1.5 Atranka

Tikslinė atranka, taikant lyties, amžiaus ir gyvenamosios vietos kriterijus.

1.6 Tyrimo lokacija

Visa šalies teritorija.

1.7 Duomenų analizė

Duomenų analizė buvo atliekama, naudojant SPSS/PC programinę įrangą. Ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai (procentai) ir rezultatų pasiskirstymų pagal respondentų socialines-demografines charakteristikas lentelės (žr. Priedus).

1.8 Statistinė duomenų paklaida

Atrankiniuose kiekybiniuose tyrimuose visada išlieka statistinės paklaidos tikimybė, į kurią būtina atsižvelgti interpretuojant duomenis. Pvz.: jeigu apklaustus 805 respondentus gavome, jog 62,4 proc. apklaustųjų nurodė, jog yra susidūrę su kompiuterių virusais, tai yra 95 proc. tikimybė, kad tikroji reikšmė yra tarp 59,0 ir 65,8 proc.

Įverčio tikslumas mažėja, mažėjant analizuojamų atsakymų skaičiui. Toliau pateikiama lentelė, padedanti įvertinti statistinę paklaidą.

	%	%	%	%	%	%	%	%
	5	10	15	20	25	30	40	50
	95	90	85	80	75	70	60	50
N								
100	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10
300	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	2.2	3.0	3.6	4.1	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
800	1.5	2.1	2.5	2.8	3.0	3.2	3.4	3.5

1.9 Respondentų socialinės-demografinės charakteristikos (%)

Lytis	Vyras	43
	Moteris	57
Amžius	18-35 m.	31
	36-40 m.	28
	41-45 m.	25
	46 m. ir daugiau	16
Išsimokslinimas	Vidurinis, spec. vidurinis, pagrindinis Aukštesnysis	16
	Studentas	1
	Aukštasis	45
Pagrindinis užsiėmimas	Vadovas, įmonės savininkas	10
	Tarnautojas	25
	Specialistas	26
	Darbininkas	23
	Ūkininkas	1
	Pensininkas	1
	Bedarbis	9
	Namų šeimininkė	4
	Studentas	1
Gyvenamoji vieta	Didieji miestai	46
	Kiti miestai	38
	Kaimo vietovės	16
Apskritis	Alytaus	5
	Kauno	18
	Klaipėdos	11
	Marijampolės	6
	Panevėžio	9
	Šiaulių	10
	Tauragės	4
	Telšių	3
	Utenos	5
	Vilniaus	29

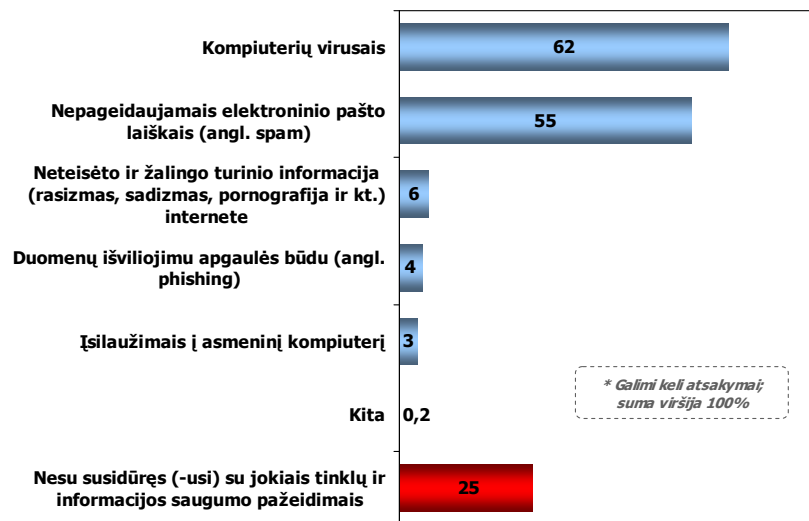
II. Tyrimo rezultatai

Susidūrimas su informacijos saugumo pažeidimo atvejais ir patirta žala

Dažniausiai pasitaikantys tinklų ir informacijos saugumo pažeidimai yra kompiuterių virusai (62 proc.). 55 proc. tyrimo dalyvių teigė susidūrę su nepageidaujama elektroninio pašto laiškais. 6 proc. nurodė, jog jiems yra tekę susidurti su neteisėto ir žalingo turinio informacija (rasizmas, sadizmas, pornografija ir kt.) internete. 4 proc. paminėjo duomenų išviliojimą apgaulės būdu. 3 proc. – įsilaužimą į asmeninį kompiuterį. 25 proc. respondentų teigė nesusidūrę su jokiais pažeidimais (Pav.1).

Kompiuterių virusus dažniau paminėjo didžiųjų miestų gyventojai. Nepageidaujamus elektroninio pašto laiškus – 36 m. ir vyresni respondentai, aukštąjį išsimokslinimą turintys apklaustieji bei kaimo vietovių gyventojai (Priedai, Lentelė Nr.1).

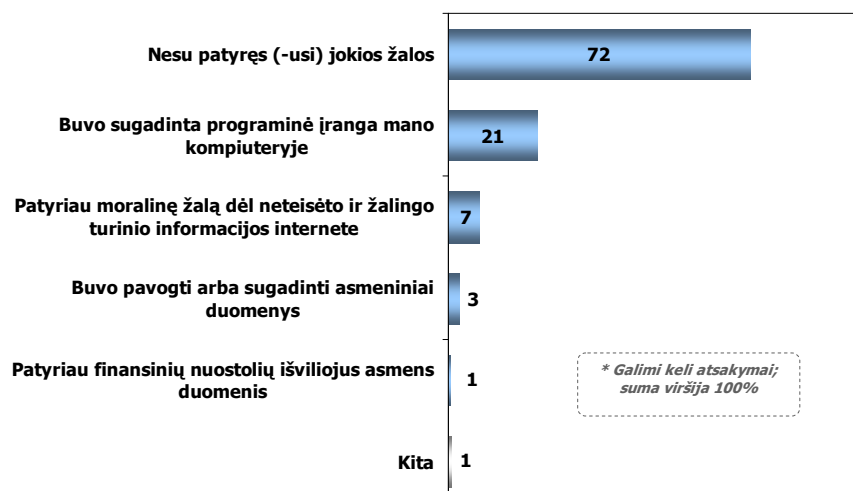
Pav.1. Su kokiais tinklų ir informacijos saugumo pažeidimo atvejais Jums yra tekę susidurti? (%) N=805

Didžioji dalis respondentų (72 proc.) nurodė, jog nėra patyrę jokios žalos dėl tinklų ir informacijos saugumo pažeidimų. Dažniausiai patiriama žala – kompiuterio programinės įrangos sugadinimas (21 proc.). 7 proc. įvardino moralinę žalą dėl neteisėto ir žalingo turinio informacijos internete. 3 proc. – asmeninių duomenų vagystę ar sugadinimą. 1 proc. nurodė patyrę finansinių nuostolių išviliojus asmens duomenis (Pav.2).

Sugadintą programinę įrangą dažniau nurodė vyrai ir vidurinį išsimokslinimą turintys apklaustieji (Priedai, Lentelė Nr.2).

Pav.2. Kokios žalos Jūs patyrėte dėl tinklų ir informacijos saugumo pažeidimo atvejų? (%) N=805

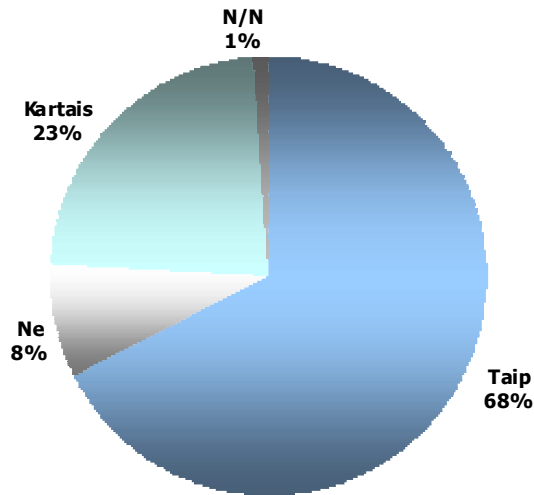

Interneto vaikui keliamų grėsmių vertinimas

68 proc. tyrimo dalyvių domisi, ką jų vaikas (ai) veikia internete. Dar 23 proc. nurodė, jog tai daro kartais. 8 proc. pripažino nesidomintys savo vaikų veikla internete (Pav.3).

Vaiko veikla internete dažniau domisi moterys, 18-40 m. amžiaus tyrimo dalyviai ir kaimo vietovių gyventojai. Vyrai, vyresni nei 40 m. amžiaus apklaustieji bei miestų gyventojai dažniau teigė, jog tai daro kartais (Priedai, Lentelė Nr.3).

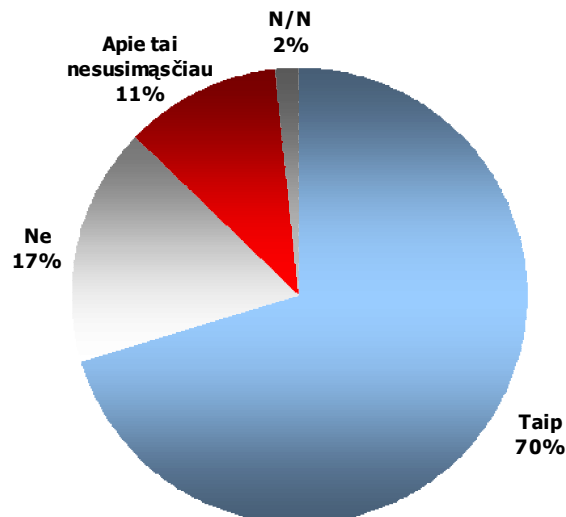
Pav.3. Ar domitės, ką Jūsų vaikas veikia internete? (%)
N=805

Dauguma (70 proc.) apklaustųjų mano, jog internetas gali kelti grėsmę jų vaikams. 17 proc. laikosi priešingos nuomonės, o 11 proc. pripažino nesusimąstę apie tokios grėsmės galimybę (Pav.4).

Interneto vaikui keliamą grėsmę dažniau pripažįsta 46 m. ir vyresni apklaustieji bei didmiesčių gyventojai. Vyrai ir kaimo vietovių gyventojai dažniau teigė nesusimąstę apie tokią grėsmę (Priedai, Lentelė Nr.4).

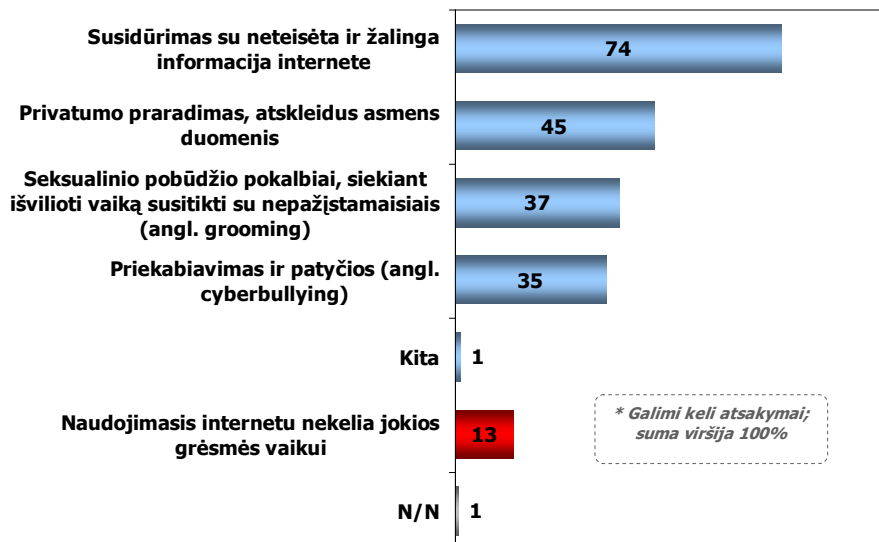
Pav.4. Ar manote, kad internetas gali kelti grėsmę Jūsų vaikui? (%)
N=805

Dažniausiai įvardinta grėsmė, kylanti vaikui internete – susidūrimas su neteisėta ir žalinga informacija (74 proc.). 45 proc. respondentų paminėjo privatumo praradimą, atskleidus asmens duomenis. 37 proc. – seksualinio pobūdžio pokalbius, siekiant išvilioti vaiką susitikti su nepažįstamaisiais. 35 proc. – priekabiavimą ir patyčias. 13 proc. respondentų išreiškė nuomonę, jog naudojimasis internetu nekelia jokios grėsmės vaikui (Pav.5).

Apskritai daugiau galimų grėsmių vaikui internete įžvelgia didžiųjų miestų gyventojai. Galimą susidūrimą su neteisėta ir žalinga informacija dažniau paminėjo moterys. Privatumo praradimą, atskleidus asmens duomenis – taip pat moterys ir 18-35 m. respondentai. Seksualinio pobūdžio pokalbius, siekiant išviloti vaiką susitikti su nepažįstamaisiais – aukštąjį išsimokslinimą turintys tyrimo dalyviai. Priekabiavimą ir patyčias – vyrai bei aukštąjį išsimokslinimą turintys respondentai (Priedai, Lentelė Nr.5).

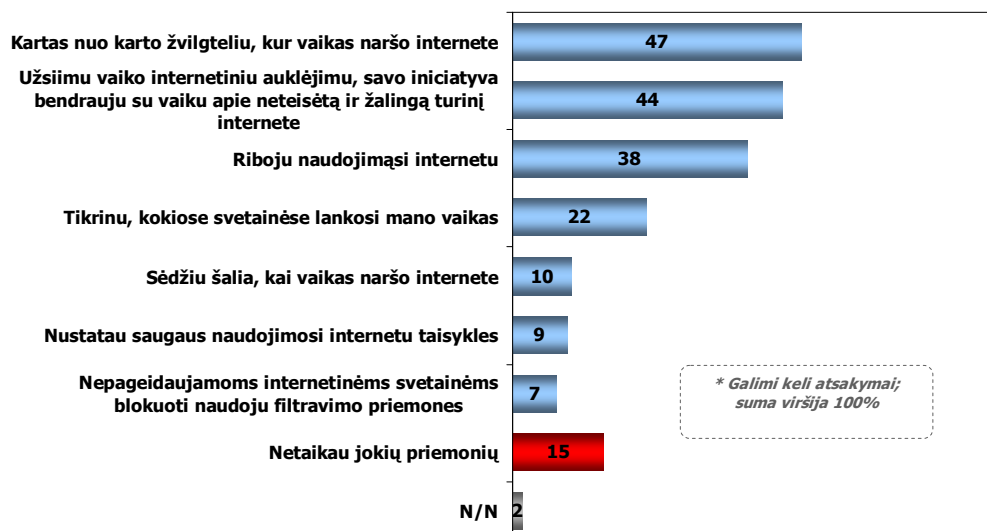
Pav.5. Kaip manote, kokios grėsmės kyla Jūsų vaikui internete? (%)
N=805

Dažniausiai taikomos prevencinės priemonės, siekiant užtikrinti, kad vaikas saugiai naršytų internete: kartas nuo karto žvilgtelima, kur vaikas naršo (47 proc.) ir / arba užsiimama vaiko internetiniu aklėjimu, savo iniciatyva bendraujama su vaiku apie neteisėtą ir žalingą turinį internete (44 proc.). 38 proc. nurodė, jog riboja vaiko naudojimąsi internetu. 22 proc. tikrina, kokiose svetainėse lankosi vaikas. 10 proc. tyrimo dalyvių teigė, jog sėdi šalia, kai vaikas naršo internete. Saugaus naudojimosi internetu taisykles nustato 9 proc. apklaustųjų. Filtravimo priemonės nepageidaujamoms internetinėms svetainėms blokuoti naudoja 7 proc. respondentų. Vis dėlto 15 proc. nurodė, jog netaiko jokių priemonių, užtikrinančių saugų vaiko naršymą internete (Pav.6).

Apskritai daugiau priemonių užtikrinti saugų vaiko naršymą internete taiko moterys. 46 m. ir vyresni apklaustieji bei kaimo vietovių gyventojai dažniau teigė jog kartas nuo karto žvilgteli, kur vaikas naršo. Savo iniciatyva vaiko internetiniu aklėjimu dažniau užsiima didmiesčių gyventojai. Riboti naudojimąsi internetu dažniau linkę 18-40 m. respondentai ir miestų gyventojai. Tikrinti, kokiose svetainėse vaikas lankosi – taip pat miestų gyventojai (Priedai, Lentelė Nr.6).

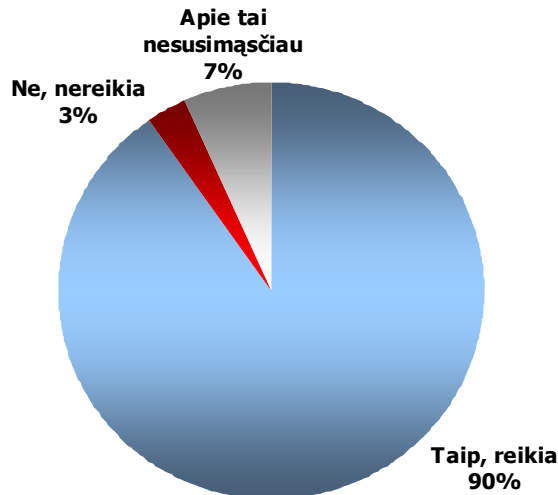
Pav.6. Kokias priemones taikote, siekdami užtikrinti, kad vaikas saugiai naršytų internete?
N=805

90 proc. tyrimo dalyvių sutinka, jog vaikus reikia mokyti saugaus naudojimosi internetu. 3 proc. laikosi priešingos nuomonės, o 7 proc. pripažino apie tai nesusimąstę (Pav. 7).

Moterys dažniau pritaria nuomonei, jog vaikus reikia mokyti saugaus naudojimosi internetu (Priedai, Lentelė Nr.7).

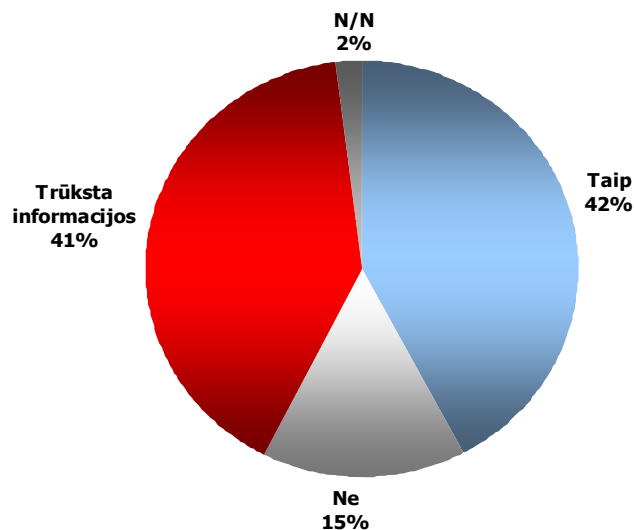
Pav.7. Ar manote, kad vaikus reikia mokyti saugaus naudojimosi internetu? (%)
N=805

42 proc. apklaustųjų teigė, jog žino, kaip vaikus mokyti saugaus naudojimosi internetu. 41 proc. pasigenda daugiau tokios informacijos, o 15 proc. pripažino, apskritai nežinantys kaip tai padaryti (Pav.8).

Kaimo vietovių gyventojai ir vyresni apklaustieji dažniau teigė žinantys, kaip mokyti vaikus saugaus naudojimosi internetu. Nežinančių daugiau tarp vyrų bei miestuose. Tokios informacijos trūkumą taip pat dažniau įvardino miestų gyventojai (Priedai, Lentelė Nr.8).

Pav.8. Ar žinote, kaip vaikus mokyti saugaus naudojimosi internetu? (%)
N=805

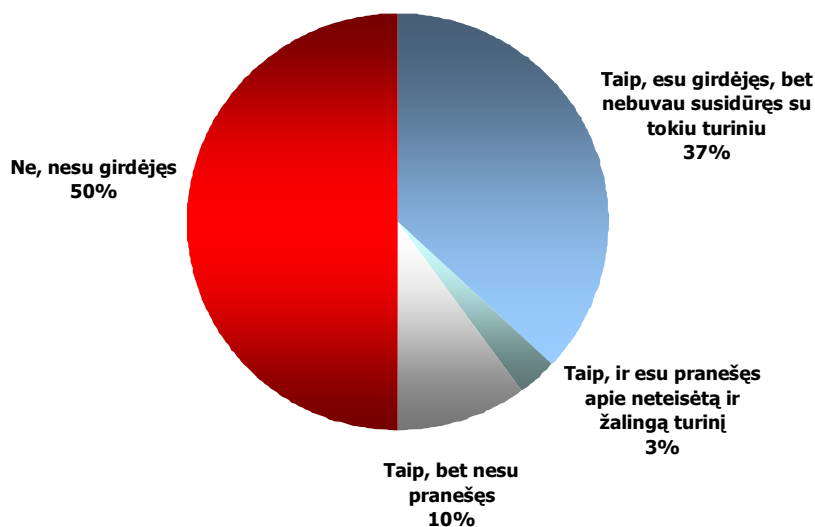
Projekto „Saugesnis internetas“ vertinimas

50 proc. tyrimo dalyvių yra girdėję apie „karštąją liniją“ (internetinį tinklalapį www.draugiskasinternetas.lt), kur galima anonimiškai pranešti apie neteisėtą ir žalingą turinį internete, tačiau 37 proc. dar nėra susidūrę su tokiu turiniu, 10 proc. nėra pranešę apie žalingą turinį internete, ir tik 3 proc. pripažino, jog jau yra pranešę apie neteisėtą ir žalingą turinį. Vis dėlto pusė (50 proc.) apklaustųjų pripažino negirdėję apie tokią „karštąją liniją“ (Pav.9).

Girdėjusios apie šią karštąją liniją, bet nesusidūrusios su neteisėtu ar žalingu turiniu internete dažniau nurodė moterys, 36 m. ir vyresni apklaustieji, aukštesnįjį ar aukštąjį išsimokslinimą turintys respondentai bei kaimo vietovių gyventojai (Priedai, Lentelė Nr.9).

Pav.9. Ar esate ką nors girdėję apie „karštąją liniją“ (internetinį tinklalapį www.draugiskasinternetas.lt), kur galima anonimiškai pranešti apie neteisėtą ir žalingą turinį internete? (%)

N=805

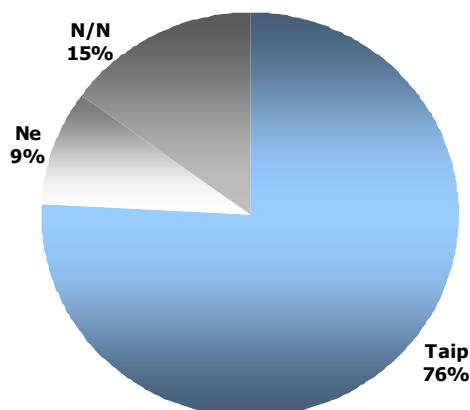

76 proc. tyrimo dalyvių teigė, jog susidūrę su neteisėtu, žalingu interneto turiniu anonimiškai apie tai praneštų į „karštąją liniją“. 9 proc. - nepraneštų. Dar 15 proc. apklaustųjų neturėjo nuomonės šiuo klausimu (Pav.10).

Teigiamai dažniau atsakė vyresni tyrimo dalyviai ir kaimo vietovių gyventojai (Priedai, Lentelė Nr.10).

Pav.10. Jei susidurtumėte su neteisėtu, žalingu interneto turiniu, ar anonimiškai praneštumėte apie tai į „karštąją liniją“? (%)

N=805

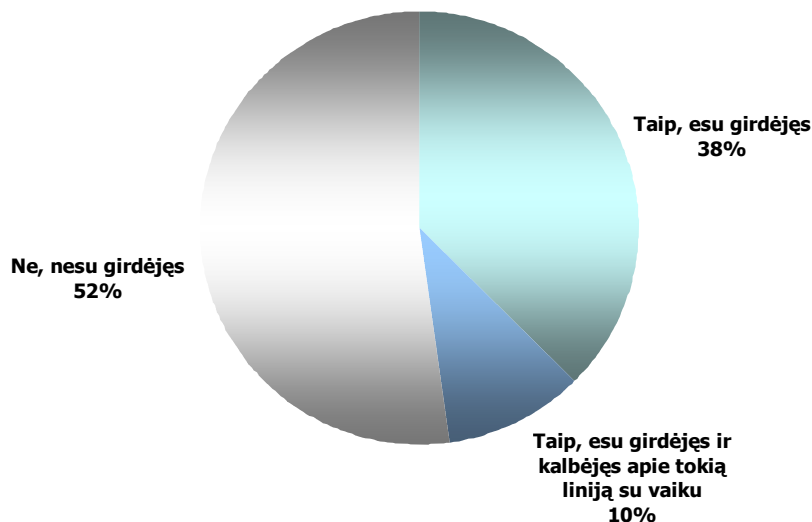

Beveik pusė (48 proc.) tyrimo dalyvių yra girdėję apie Saugesnio interneto „pagalbos liniją“: 38 proc. apie ją tik girdėjo, o 10 proc. apie ją kalbėjosi ir su vaiku. 52 proc. pripažino negirdėję apie šią „pagalbos liniją“ (Pav.11).

Apie šią „pagalbos liniją“ dažniau yra tekę girdėti moterims. Didmiesčių gyventojai dažniau teigė ją girdėję ir kalbėję apie ją su vaiku (Priedai, Lentelė Nr.11)

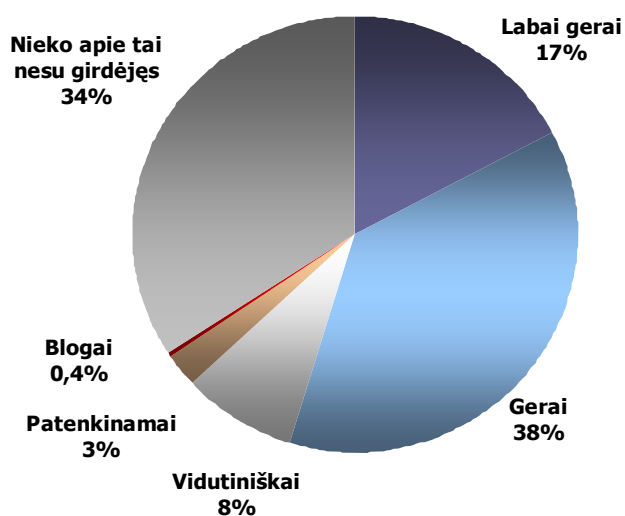
Pav.11. Ar esate ką nors girdėję apie Saugesnio interneto „pagalbos liniją“ (skambinti galima nemokamu VŠĮ „Vaikų linija“ telefonu 116 111), kur vaikai gali kreiptis pagalbos, susidūrę su viliojimu, patyčiomis, priekabiavimu, žalingu turiniu internete? (%)
N=805

Teigiamai projektas „Saugesnis internetas“ vertinamas 55 proc. tyrimo dalyvių: 17 proc. labai gerai, 38 proc. gerai. Neigiamus vertinimus išsakė 3 proc. respondentų. Dar 8 proc. šį projektą įvertino vidutiniškai. 34 proc. apklaustųjų savojo vertinimo nepateikė, kadangi apie tokį projektą nėra girdėję (Pav.12).

Labai gerai projektą dažniau vertina moterys, vidurinį išsimokslinimą turintys apklaustieji ir mažesnių miestų / rajonų centrų gyventojai (Priedai, Lentelė Nr.12).

Pav.12. Kaip vertinate projektą „Saugesnis internetas“ (projekto tinklalapis www.draugiskasinternetas.lt)? (%)
N=805

III. Tyrimo rezultatų apibendrinimas

Susidūrimas su informacijos saugumo pažeidimo atvejais ir patirta žala

Įvairaus tipo tinklų ar informacijos saugumo pažeidimo atvejai yra pakankamai dažni – su jais susiduria trys ketvirtadaliai apklaustų interneto vartotojų. Vis dėlto šių pažeidimų pasekmės dažniausiai apsiriboja sugadinta programine įranga, o tiesioginės materialinės ar moralinės žalos nesukelia:

- Dažniausiai pasitaikantys tinklų ir informacijos saugumo pažeidimai yra kompiuterių virusai (62 proc.). 55 proc. tyrimo dalyvių teigė susidūrę su nepageidaujamais elektroninio pašto laiškais. 6 proc. nurodė, jog jiems yra tekę susidurti su neteisėto ir žalingo turinio informacija (rasizmas, sadizmas, pornografija ir kt.) internete. 4 proc. paminėjo duomenų išviliojimą apgaulės būdu. 3 proc. – įsilaužimą į asmeninį kompiuterį.
- Didžioji dalis respondentų (72 proc.) nurodė, jog nėra patyrę jokios žalos dėl tinklų ir informacijos saugumo pažeidimų. Dažniausiai patiriama žala – kompiuterio programinės įrangos sugadinimas (21 proc.). 7 proc. įvardino moralinę žalą dėl neteisėto ir žalingo turinio informacijos internete. 3 proc. – asmeninių duomenų vagystę ar sugadinimą. 1 proc. nurodė patyrę finansinių nuostolių išviliojus asmens duomenis.

Interneto vaikui keliamų grėsmių vertinimas

Dauguma tyrime dalyvavusių tėvų pripažįsta interneto keliamas grėsmes jų vaikui ir mano, jog vaikus reikia mokyti saugaus naudojimosi internetu. Taip pat vyrauja praktika domėtis, ką vaikas veikia pasauliniame tinkle, tačiau dauguma apklaustų suaugusiųjų pripažįsta, jog iš tiesų nežino, kaip reikia mokyti vaikus saugaus naudojimosi internetu, ar trūksta informacijos šiuo klausimu:

- 68 proc. tyrimo dalyvių domisi, ką jų vaikas(ai) veikia internete. Dar 23 proc. nurodė, jog tai daro kartais. 8 proc. pripažino nesidomintys savo vaikų veikla internete.
- Dauguma (70 proc.) apklaustųjų mano, jog internetas gali kelti grėsmę jų vaikams. 17 proc. laikosi priešingos nuomonės, o 11 proc. pripažino nesusimąstę apie tokios grėsmės galimybę.
- Dažniausiai įvardinta grėsmė, kylanti vaikui internete – susidūrimas su neteisėta ir žalinga informacija (74 proc.). 45 proc. respondentų paminėjo privatumo praradimą, atskleidus asmens duomenis. 37 proc. – seksualinio pobūdžio pokalbius, siekiant išvilioti vaiką susitikti su nepažįstamaisiais. 35 proc. – priekabiavimą ir patyčias. 13 proc. respondentų išreiškė nuomonę, jog naudojimasis internetu nekelia jokios grėsmės vaikui.
- Dažniausiai taikoma prevencinė priemonė, siekiant užtikrinti, kad vaikas saugiai naršytų internete – kartas nuo karto žvilgtelima, kur vaikas naršo (47 proc. respondentų). Tačiau net 44 proc. respondentų užsiima vaiko internetiniu auklėjimu, savo iniciatyva bendrauja su vaiku apie neteisėtą ir žalingą turinį internete. 38 proc. nurodė, jog riboja vaiko naudojimąsi internetu. 22 proc. tikrina, kokiose svetainėse lankosi vaikas. 10 proc. tyrimo dalyvių teigė, jog sėdi šalia, kai vaikas naršo internete. Saugaus naudojimosi internetu taisykles nustato 9 proc. apklaustųjų. Filtravimo priemonės nepageidaujamoms internetinėms svetainėms blokuoti naudoja 7 proc. respondentų. Vis dėlto 15 proc. nurodė, jog netaiko jokių priemonių, užtikrinančių saugų vaiko naršymą internete.
- 90 proc. tyrimo dalyvių sutinka, jog vaikus reikia mokyti saugaus naudojimosi internetu. 3 proc. laikosi priešingos nuomonės, o 7 proc. pripažino apie tai nesusimąstę.
- 42 proc. apklaustųjų teigė, jog žino, kaip vaikus mokyti saugaus naudojimosi internetu. 41 proc. pasigenda daugiau tokios informacijos, o 15 proc. pripažino apskritai nežinantys, kaip tai padaryti.

Projekto „Saugesnis internetas“ vertinimas

Iš esmės teigiamas projekto „Saugesnis internetas“ vertinimas atitinka bendras tyrimo dalyvių nuostatas dėl interneto keliamų grėsmių vaikams ir poreikio juos mokyti naudotis internetu. Vis dėlto pažymėtina, jog tiesiogiai su šiuo projektu susidūrusi yra tik maža apklaustųjų dalis. Tad projekto vertinimas labiau sietinas su pačios saugesnio interneto vaikams idėjos palaikymu:

- 50 proc. tyrimo dalyvių yra girdėję apie „karštąją liniją“ (internetinį tinklalapį www.draugiskasinternetas.lt), kur galima anonimiškai pranešti apie neteisėtą ir žalingą turinį internete, tačiau 37 proc. dar nėra susidūrę su tokiu turiniu, 10 proc. nėra pranešę apie žalingą turinį internete, ir tik 3 proc. pripažino, jog jau yra pranešę apie neteisėtą ir žalingą turinį. Vis dėlto pusė (50 proc.) apklaustųjų pripažino negirdėję apie tokią „karštąją liniją“.
- 76 proc. tyrimo dalyvių teigė, jog susidūrę su neteisėtu, žalingu interneto turiniu anonimiškai apie tai praneštų į „karštąją liniją“. 9 proc. išreiškė priešingus ketinimus. Dar 15 proc. apklaustųjų neturėjo nuomonės šiuo klausimu.
- Beveik pusė (48 proc.) tyrimo dalyvių yra girdėję apie Saugesnio interneto „pagalbos liniją“: 38 proc. apie ją tik girdėjo, o 10 proc. apie ją kalbėjosi ir su vaiku. 52 proc. pripažino negirdėję apie šią „pagalbos liniją“.
- Teigiamai projektas „Saugesnis internetas“ vertinamas 55 proc. tyrimo dalyvių: 17 proc. labai gerai, 38 proc. gerai. Neigiamus vertinimus išsakė 3 proc. respondentų. Dar 8 proc. šį projektą įvertino vidutiniškai. 34 proc. apklaustųjų savojo vertinimo nepateikė, kadangi apie tokį projektą nėra girdėję.